

УДК 336.713(047.3)

О.В. Крухмаль, Українська академія банківської справи

ІННОВАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БАНКУ

Стаття присвячена проблемам організації роботи інформаційно-аналітичної системи банку. Автор наводить загальні рекомендації щодо створення в банку системи управління потоками ділової інформації, здатної оперативно забезпечувати керівництво та підрозділи банку повною та коректною інформацією, необхідною для прийняття рішень.

Ключові слова: інформаційно-аналітична система банку, якість інформації, джерела інформації, інформаційні ресурси.

Зміни в кредитно-фінансовій сфері, що сталися в Україні протягом останніх десяти років, обумовили високий ступінь динамізму фінансових ринків і, зокрема, ринку банківських продуктів. Протягом відносно недовгого шляху його розвитку спостерігався значний перерозподіл часток ринку між його учасниками, поява великої кількості нових учасників, зміни у сфері регулювання ринкових взаємовідносин з боку держави, що обумовило постійну наявність стимулів для поповнення та зміни спектру банківських продуктів. Ці процеси безпосередньо підводять до інноваційної сфери банківської діяльності.

Сьогодні інновації – не просто одне з явищ, що визначає економічне зростання, розвиток, структурні зрушення тощо. Інновації стали сутністю сучасного розвитку в усіх сферах економіки, та, зокрема, в банківській справі.

В умовах сучасної НТР і, особливо, в останній час, коли провідні країни переходять до постіндустріального періоду, економічний розвиток має якісно новий характер. Основні його риси визначаються наступним: по-перше, постановкою інноваційного процесу (створення, розповсюдження та використання інновацій) у центр якісних, кількісних та структурних зрушень; по-друге, перетворення інноваційного процесу в постійно діючий фактор; по-третє, безпрецедентно високою швидкістю змін. Тому саме організація ефективного інноваційного процесу – наполеглива необхідність для українських банків.

Поняття інновації, може бути застосовано до всіх нововведень в усіх сферах функціонування банку, що несуть визначений позитивний економічний або стратегічний ефект, прикладом якого можна вважати й приріст клієнтської бази банку, збільшення долі ринку, скорочення витрат на проведення якогось виду операцій тощо, або створюють умови для вище зазначеного. Інноваційний процес, пов'язаний зі створенням, освоєнням та розповсюдженням інновацій, охоплює всі сторони діяльності банку: від розробки концепції або ідеї до її практичної реалізації.

Особливе місце в ряду банківських інновацій займають інновації в інформаційно-ресурсному забезпеченні банківської діяльності. Це пов'язано із зростанням значення інформації, перетворенням її в потужний фактор виробництва. Виділення інформації як особливого фактора виробництва тісно пов'язано зі зростаючою актуальністю широкого впровадження результатів наукових досліджень в умовах науково-

технічного прогресу. На сучасному етапі розвитку підприємництва багато традиційних ресурсів втрачають своє першочергове значення, тоді як інформація стає основним ресурсом науково-технічного та соціально-економічного розвитку. Для банківської системи інформація є не лише важливим, а життєво необхідним ресурсом.

Інформаційно-ресурсне забезпечення є не тільки фактором, що сприяє впровадженню інновацій, а й галуззю застосування (об'єктом) інновацій.

Робота в умовах факторів невизначеності та ризику, що властиві більшості банківських операцій, вимагає відповідного інформаційного забезпечення, необхідного для оцінки цих факторів та прийняття адекватних рішень. Тому ефективна система інформаційно-ресурсного забезпечення банку значною мірою сприяє успішному веденню бізнесу.

Слід зазначити, що системи управління потоками ділової інформації в тій або іншій формі існують практично в усіх досить серйозних банках. Однак часто такі системи працюють недостатньо ефективно, не повною мірою реалізуючи свої потенційні можливості, в основному орієнтуючись на рішення оперативних та тактичних проблем, займаючись аналітичним забезпеченням активних маркетингових заходів із залучення вигідної для банку клієнтури та пошуку нових ринків. У той же час, від якості інформаційного забезпечення залежить і якість управлінських рішень. Тому банкам слід зважено підходити до створення та підтримки власної інформаційної системи (ІС).

Вона повинна виконувати замкнутий, комплексний, послідовний, багатогранний процес дій, спрямованих на збір, обробку, аналіз та оцінку інформації, повинна бути ключовою службою банку.

На нашу думку, яка не відрізняється від думки багатьох фахівців, логічно замкнуту інформаційно-аналітичну систему необхідно будувати, керуючись наступними принципами:

- об'єднання банківських процесів;
- комплексне використання всіх доступних методів аналізу;
- вбудовування системи у вже існуючу організаційну структуру банку;
- координація всіх підрозділів банку при виконанні поставлених завдань;
- відкритість системи для подальшого розвитку.

Тобто ІС банку повинна включати та об'єднувати в єдине ціле: джерела інформації; блоки збору, обро-

бки, аналізу та надання; блоки управління інформаційно-аналітичною системою.

Крім того, створення ІС покликане вирішити наступний спектр завдань: створення єдиного інформаційного простору банку, підвищення ефективності діяльності банку, забезпечення оперативного доступу будь-якого співробітника зі свого робочого місця до необхідної йому в даний момент інформації для забезпечення його службової діяльності, підвищення рівня професійної підготовки кожного співробітника банку. ІС не дає остаточного рішення завдань, а надає матеріал та додаткові можливості, використовуючи які, користувачі зможуть приймати більш обґрунтовані та зважені рішення. ІС орієнтована не тільки на вище керівництво банку, а й на рядових співробітників та клієнтів банку. Тут можна згадати ще один аспект створення ІС. На думку деяких авторів, одним із ключових напрямків при створенні ІС є впровадження системи електронного документообігу.

Під ІС розуміється не який-небудь окремих закінчений програмний продукт. ІС – це скоріше сукупність декількох програмних продуктів, що знаходяться в постійній зміні, що взаємодіють між собою, обмінюються даними та взаємодоповнюють один одного. Слід розмежувати поняття ІС та автоматизованої банківської системи (АБС). Основною метою АБС є автоматизація операційного обліку, а основна мета ІС – це оперативний доступ до максимально можливого обсягу інформації, забезпечення адекватного та більш повного її сприйняття співробітниками банку. Однак вони не ізольовані один від одного, ІС та АБС знаходяться в прямій взаємодії – ІС “бере” з АБС необхідні для себе дані (наприклад, баланс банку та його філій). Іншими словами, АБС та ІС разом складають єдиний інформаційний простір банку.

Існує безліч наробітків у сфері інформаційних технологій, а саме: методів технологій та загальних підходів, застосовуваних при побудові інформаційних систем. Приведемо короткий їх огляд.

Для розробки таких систем використовуються професійні (промислові) СУБД або спеціально призначені для цього інструментальні засоби. З огляду на сформовані тенденції для забезпечення взаємодії кінцевого користувача з ІС доцільним бачиться застосування технологій Internet. Однак з різних причин забезпечення доступу кожного співробітника зі свого робочого місця до Internet є недоцільним.

ІС повинна створюватися з таким розрахунком, щоб забезпечувати доступ користувачам, які знахо-

дяться поза локальною мережею банку. Це можуть бути як співробітники філій банку, так і клієнти банку, що користуються послугами ІС та аналітичної служби. Природно, що такі підключення здійснюються в суворій відповідності до прав доступу конкретного користувача тільки до дозволених сегментів ІС. Забороненим є конфіденційний сегмент інформації, доступ до якого має обмежене коло користувачів і тільки всередині локальної мережі банку. Користувачі усередині банку також мають розмежування по доступу до інформації, що знаходиться в ІС.

Таким чином, ІС банку включає та об'єднує в єдине ціле: джерела інформації; блоки збору, обробки, аналізу та надання; блоки управління інформацією з метою прискорення доступу до неї та подання її у вигляді, зручному для інтерпретації користувачем. Разом АБС та ІС складають єдиний інформаційний простір банку.

Інформаційний простір – це сукупність певним чином організованих інформаційних потоків. Для прийняття адекватних ситуації рішень на всіх рівнях управління потрібна оперативна, достовірна та якісна інформація. У діловому світі будь-яка інформація має свою ціну, причому: чим вище її ціна, тим чіткіше її вид. Іншими словами, важливий не тільки обсяг інформації, що одержується керівництвом банку, але й той стан, у якому інформація до нього надходить. Інформація повинна бути представлена в ретельно обробленому (відібраному, упорядкованому) та підготовленому для аналізу вигляді. У такий спосіб виникає завдання установки так званих “інформаційних фільтрів” для інформаційних потоків банку. Як “поліпшені фільтри-аналізatori” виступає інформаційно-аналітична служба банку.

Епіцентром інформаційного простору банку має бути інформаційно-аналітична служба банку (далі ІАСБ), що поглинає інформацію з підрозділів банку та зовнішнього середовища, обробляє її, систематизує, аналізує та направляє споживачам, і, таким чином, організовує вхідні та вихідні інформаційні потоки, а також внутрішній інформаційний простір банку.

ІС не можна розглядати окремо від інформаційно-аналітичної системи банку (ІАСБ) – вони являють собою єдине ціле. Їхнє функціонування як окремих частин не дає такого ефекту, як об'єднання.

Схема інформаційної взаємодії структурних підрозділів банку та місце в ній ІАСБ представлено на рисунку 1.

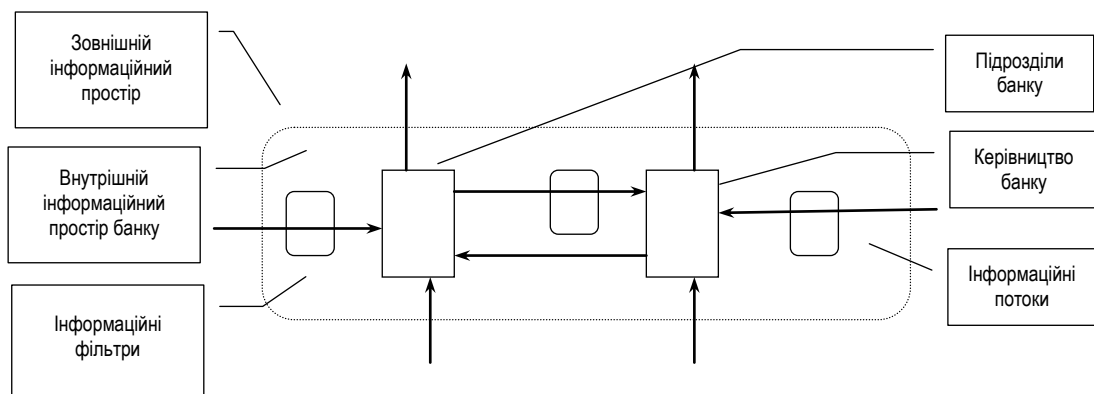

Рис 1. Інформаційна взаємодія структурних підрозділів банку та місце в ній ІАСБ

Сформулюємо основну мету, яку переслідує створення (наявність) інформаційно-аналітичної служби банку – це забезпечення оперативного одержання керівництвом (та іншими службами) максимального обсягу якісної та конкретної інформації, необхідної їм для прийняття більш обґрунтованих та зважених управлінських рішень адекватного реагування на події, що відбуваються, а також одержання своєчасних рекомендацій та пропозицій, що стосуються різних аспектів діяльності банку.

Виходячи з цілей, що стоять перед нею, ІАСБ є основним центром, де концентрується, обробляється й аналізується найрізноманітніша зовнішня інформація. Це справедливо і щодо внутрішньої інформації, але з деякими відмінностями. Велика частина внутрішньої інформації надходить в ІАСБ з інших підрозділів банку та в основному представлена у вже обробленому, підготовленому для аналізу вигляді. Крім завдань концентрації, обробки та аналізу інформації перед ІАСБ стоїть завдання своєчасного (оперативного), точного, повного та наочного надання результатів аналізу та вироблених на його основі рекомендацій керівництву й іншим службам банку. Таким чином, можна виділити основні завдання, що постають перед ІАСБ:

1. Збір, обробка й аналіз зовнішньої інформації.
2. Збір, обробка й аналіз внутрішньої інформації.

3. На основі проведеного аналізу розробка відповідних рекомендацій та пропозицій.
4. Оперативне, повне та наочне надання результатів аналізу, відповідних висновків та рекомендацій.
5. Довгострокове збереження всієї зібраної інформації для наступного її використання в роботі (нагромадження статистичної (ретроспективної) бази).
6. Рішення нестандартних завдань аналізу діяльності банку.

Пункт 6 не випадково попав до вищенаведеного списку. З огляду на статус служби та рівень професійної підготовки її фахівців саме ІАСБ повинна стати тим підрозділом, перед яким ставляться та яким вирішуються такі завдання. Зрозуміло, що вони розглядаються не тільки даною службою самостійно, в ізоляції від інших підрозділів. ІАСБ служить основним центром та координатором щодо направлення зусиль інших служб для вирішення поставлених завдань.

Підводячи підсумок, можна сказати, що для ефективного інформаційно-ресурсного забезпечення координацію інформаційно-аналітичної роботи необхідно доручати спеціалізованому підрозділу – ІАСБ, який повинен визначати відповідні інформаційні потреби банку, сфери уваги та відповідні канали надходження інформації.

Список літератури

1. Аврин С. Информационная политика банка и кризис // Банковские технологии. – 1999. – № 5-6. – С. 32-37.
2. Задорожный В. Управление информацией для принятия решения // Банковские технологии. – 1998. – № 6. – С. 56-60.

Summary

The article is devoted to the problems of organization of informational-analytical banking system. The author makes common recommendations of formation the system of managing of business information flows in the bank. This information must be capable to supply managers and the departments of the bank by the total and appropriate information, which is necessary for making decisions.

